Walk Wheel Cycle Trust

NTA
Údarás Náisiúnta Iompair
National Transport Authority

Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath

Innéacs Siúil agus Rothaíochta 2025

Réamhrá

Ár bhfís maidir le siúl, rothlú agus rothaíocht

Anne Shaw
POF an Údaráis Náisiúnta Iompair

Tá áthas orm an t-eagrán seo d'Innéacs Siúil agus Rothaíochta Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath a chur i láthair.

Soláthraítear ann léargas luachmhar ar an dóigh a dtaistealaíonn daoine agus ar a bhfuil riachtanach chun siúl, rothaíocht agus úsáid rothaíochta a dhéanamh níos sábháilte, níos éasca agus níos tarraingtí.

Ó foilsíodh an tInnéacs deireanach in 2023, táimid ag obair le húdaráis áitiúla chun an infheistíocht is mó riamh i mbonneagar taistil ghníomhaigh a sholáthar. Le tionscadail ar nós Scéim Taistil Ghníomhaigh Chluain Tarbh go Lár na Cathrach, Glasbhealach Uirbeach na Dothra, agus leathnú líonraí comharsanachta agus tionscnaimh Bealaí Sábháilte chun na Scoile, léirítear ár dtiomantas comhroinnte do shráideanna sábháilte, nasctha a chruthú.

Léirítear treochtaí dearfacha leis na sonraí. Is iad siúl agus rothlú na modhanna is coitianta fós, agus na modhanna sin á n-úsáid ag 70% de chónaitheoirí cúig lá sa tseachtain ar a laghad. Tá méadú tagtha ar an rannpháirtíocht rothaíochta, agus 25% de dhaoine ag rothaíocht gach seachtainiúil agus 34% de dhaoine ar mian leo rothar a úsáid níos mó. Gach lá, déantar 450,000 turas fillte ag siúl nó ag rothlú agus déanann daoine a d'fhéadfadh carr a úsáid 66,000 turas ar rothar. Leis na roghanna sin, sábháiltear 97,000 tona d'astaíochtaí gás ceaptha teasa in aghaidh na bliana, gintear €2.19 billiún i sochair eacnamaíocha, agus feabhsaítear siad an tsláinte agus an fholláine.

Tá a dtosaíochtaí curtha in iúl ag muintir Bhaile Átha Cliath: Is mian le 66% díobh níos mó infheistíochta i siúl agus i rothlú, 55% dóibh i rothaíocht, agus gan ach 36% díobh i dtiomáint. Tá tacaíocht láidir ann do thrasrianta níos sábháilte, cosáin inrochtana agus cosáin rothaíochta chosanta. Leis na roghanna sin, treoraítear ár gcuid oibre agus neartaítear an tábhacht a bhaineann le bonneagar ardchaighdeáin, cuimsitheach a sholáthar.

Ag féachaint chun cinn, táimid dírithe ar chreataí straitéiseacha taistil ghníomhaigh amhail an Chanáil Ríoga agus Glasbhealaí na Dothra a chur i gcrích, chomh maith le saoráidí taistil ghníomhaigh feabhsaithe a sholáthar mar chuid de chonairí BusConnects. Oibreoidh ÚNI lenár gcomhpháirtithe áitiúla lena chinntiú go dtacóidh an infheistíocht a gealladh faoin bPlean Forbartha Náisiúnta thar na cúig bliana atá amach romhainn le líonraí taistil ghníomhaigh áitiúla a chur i gcrích agus go ndéanfar na sráideanna níos sábháilte agus níos éasca lena dtrasnú dóibh siúd a bhíonn ag siúl, ag rothlú nó ag rothaíocht.

Tá an teachtaireacht soiléir: ba mhaith le daoine a bheith ag siúl, ag rothlú agus ag rothaíocht níos mó agus ag tiomáint níos lú. Táimid ag freagairt le bonneagar a thacaíonn leis an uaillmhian sin agus a chuidíonn le Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath níos sláintiúla, níos sábháilte agus níos ináitrithe a chruthú.

Clár na nÁbhar

Ceannlínte	4
Siúl agus rothlú	6
Rothaíocht	8
Na tairbhí a bhaineann le siúl agus rothlú	10
Tairbhí na rothaíochta	12
Réitigh siúil agus rothlaithe	14
Réitigh rothaíochta	16
Réitigh chomharsanachta	18
An ceantar a fhorbairt	20
Ag breathnú chun cinn	22

An tInnéacs Siúil agus Rothaíochta

Is é an tInnéacs Siúil agus Rothaíochta an measúnú is mó atá déanta maidir le siúl, rothlú agus rothaíocht sa Ríocht Aontaithe agus in Éirinn. Ba é Walk Wheel Cycle Trust (Sustrans roimhe seo) a rinne é i gcomhar le 22 comhpháirtí réigiúnach agus áitiúil. Tuairiscíonn gach ceantar ar an dul chun cinn atá déanta maidir bealach laethúil níos mealltaí chun taisteal a dhéanamh den siúl, den rothlú agus den rothaíocht.

Tugann an tInnéacs Siúil agus Rothaíochta tuairisc gach dhá bhliain. Seo an ceathrú tuarascáil ó Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath, arna soláthraíodh i gcomhpháirtíocht le hÚdarás Náisiúnta Iompair na hÉireann. Tá na sonraí sa tuarascáil seo ó 2025 agus áirítear leo sonraí áitiúla faoi shiúl, rothlú agus rothaíocht, agus suirbhé neamhspleách, ionadaíoch ó thaobh déimeagrafach de, ar 1,107 cónaitheoir 16 bliana d'aois nó níos sine. Rinneadh an suirbhé ó Aibreán go Meitheamh 2025. Rinne an cuideachta taighde margaidh neamhspleách Ipsos B&A an suirbhé, atá ionadaíoch de gach uile chónaitheoir, ní hamháin na cónaitheoirí a shiúlann, a rothlú nó a rothaíonn.

Tá comparáidí curtha chun áireamh againn tríd an tuarascáil seo le sonraí 2023 i gcás ina raibh siad ar fáil.

Gabhaimid ár mbuíochas le muintir Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath a ghlac páirt sa suirbhé agus a roinn a gcuid scéalta linn.

Is féidir tuilleadh sonraí faoi na tuarascálacha uile agus uirlis sonraí idirghníomhach chun iniúchadh níos cuimsithí a dhéanamh ar na sonraí a fháil ag **www.walkwheelcycletrust.org.uk/walking-cycling-index**

Rothlú a shainiú

B'fhéidir nach n-úsáidfeadh daoine áirithe a úsáideann cathaoir rothaí nó scútar soghluaisteachta an téarma 'siúl' maidir leo féin agus b'fhéidir gur fearr leo an téarma 'rothlú' a úsáid. Úsáidimid na téarmaí 'siúl' agus 'rothlú' le chéile lena chinntiú go bhfuilimid chomh cuimsitheach agus is féidir.

Ceannlínte

Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath

Daonra[i]

1,525,225

1,226,529 duine fásta
298,696 leanbh

Minicíocht na modhanna taistil éagsúla

Is iad siúl agus rothlú na modhanna taistil is coitianta i measc chónaitheoirí Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath. Ó 2021 i leith, tá méadú tagtha ar shiúl agus rothlú, agus ar rothaíocht.

i. Daonáireamh POS 2022. Is é sin an ceann is déanaí atá ar fáil do Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Cónaitheoirí a thaistealaíonn ar na modhanna seo a leanas cúig lá nó níos mó sa tseachtain sa cheantar

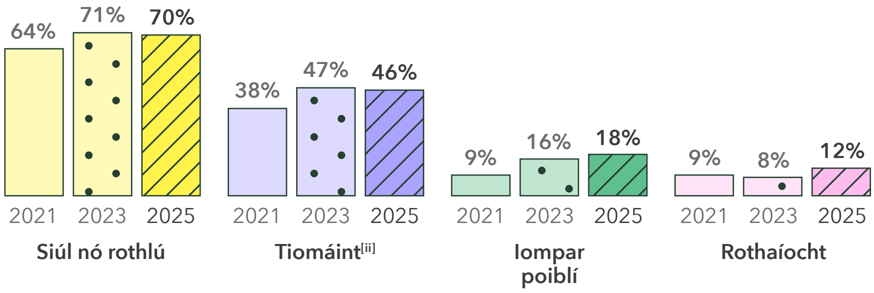

ii. Ag taisteal mar thiománaí nó mar phaisinéir i gcarr, veain nó gluaisrothar.

Ní rannpháirtíocht sa siúl, rothlú agus rothaíocht mar an gcéanna

Bíonn éagsúlacht mhór idir grúpaí éagsúla i roghanna taistil na gcónaitheoirí agus a dtuairimí maidir le siúl, rothlú agus rothaíocht.

Siúlann nó rothlaíonn

70%

de chónaitheoirí cúig lá sa tseachtain ar a laghad

Cion na gcónaitheoirí a shiúlann nó a rothlaíonn cúig lá sa tseachtain ar a laghad[iii]

71% de mhná

68% d'fhir

Rothaíonn

25%

de chónaitheoirí uair amháin sa tseachtain ar a laghad

Cion na gcónaitheoirí a rothaíonn uair amháin sa tseachtain ar a laghad

17% de mhná

35% d'fhir

Ní bhraitheann gach cónaitheoir sábháilte ina gcomharsanacht

Cion na gcónaitheoirí a cheapann go bhfuil sé sábháilte siúl nó rothlú ina gceantar áitiúil

78% de dhaoine faoi mhíchumas

88% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas

Cion na gcónaitheoirí a cheapann go bhfuil sé sábháilte rothaíocht a dhéanamh ina gceantar áitiúil

63% de dhaoine idir 16 agus 25 bliain d'aois

53% de dhaoine 66+ bliain d'aois agus níos sine

Cion na gcónaitheoirí a bhraitheann go bhfuil fáilte rompu agus a bhíonn ar a suaimhneas ag siúl, ag rothaíocht nó ag caitheamh ama ar shráideanna a gcomharsanachta[iv]

84% den ghrúpa socheacnamaíoch DE

89% den ghrúpa socheacnamaíoch AB

iii. Féach an fonóta ar leathanach 6.

iv. Baineann grúpaí socheacnamaíocha AB le bainistíocht agus baineann grúpaí DE le gairmeacha láimhe, mná tí agus na daoine nach bhfuil i bhfostaíocht. Féach leathanach 6 chun sainmhínithe iomlána a fháil.

Baineann gach duine tairbhe as nuair a shiúlann, a rothlaíonn agus a rothaíonn níos mó daoine

Bunaithe ar shamhaltú sonraí suirbhé, gach bliain, siúl, rothlú agus rothaíocht.

cuirtear cosc ar
4,346
riocht sláinte tromchúiseach fadtéarmacha

cruthaítear
€2.19 billiún
i sochar eacnamaíoch do dhaoine aonair agus don cheantar

sábháiltear
97,000 tona
d'astaíochtaí gás ceaptha teasa

Laghdaíonn siúl, rothlú agus rothaíocht brú tráchta trí suas le 510,000 carr a bhaint de na bóithre gach lá.

Ba mhaith le cónaitheoirí dul ag siúl, ag rothlú agus ag rothaíocht níos mó

Céatadán na gcónaitheoirí ar mhaith leo úsáid níos mó nó níos lú a bhaint as cineálacha éagsúla iompair amach anseo:

Ba mhaith le 15% de chónaitheoirí níos lú tiomána a dhéanamh. Aontaíonn 50% de chónaitheoirí go n-úsáideann siad carr go minic toisc nach bhfuil aon roghanna iompair eile ar fáil.

Siúl nó rothlú

45% níos mo

3% níos lú

Dul ar iompar poiblí

32% níos mo

8% níos lú

Rothaíocht

34% níos mo

2% níos lú

Tiomáint

21% níos mo

15% níos lú

Meastar go bhfuil rothaíocht níos lú sábháilte ná cineálacha eile iompair

Cion na gcónaitheoirí a cheapann go bhfuil sé sábháilte ina gceantar áitiúil chun:

87% chun siúl nó rothlú

59% chun rothaíocht

86% iompar poiblí a úsáid

90% chun tiomáint

Tacaíonn cónaitheoirí le comharsanachtaí níos ceangailte

Tacaíonn 70% de chónaitheoirí le hinfheistíocht a aistriú ó scéimeanna tógála bóithre go siúl, rothlú, rothaíocht agus iompar poiblí a mhaoiniú. Tá 12% i gcoinne aistriú dá leithéid.

Tacaíonn **87%** leis

Tá **4%** ina choinne

stop a chur le feithiclí a pháirceáil ar an gcosán

Tacaíonn **88%** leis

Tá **4%** ina choinne

cosáin siúil, rothlaithe agus rothaíochta eisbhóthair agus a fheabhsú agus a mhéadú

Tacaíonn **88%** leis

Tá **3%** ina choinne

rochtain siúil, rothlaithe agus rothaíochta chuig stadanna bus agus stáisiúin chóiste nó iarnróid a fheabhsú

Tacaíonn **85%** leis

Tá **5%** ina choinne

luasteorainneacha a laghdú, pointí trasnaithe a fheabhsú agus cosáin rothaíochta cosanta a thabhairt isteach i gcomharsanachtaí scoile

Tacaíonn **58%** leis

Tá **25%** ina choinne

sráideanna cónaithe lasmuigh de scoileanna a dhúnadh do charranna le linn amanna fágála agus bailithe

Tacaíonn **84%** leis

Tá **4%** ina choinne

siopaí, scoileanna, spás glas agus iompar poiblí a bheith laistigh de shiúl nó rothlú gairid óna dteach[v]

v. Is minic a thugtar comharsanachtaí 20 nóiméad ar áiteanna áitiúla a bhfuil seirbhísí agus saoráidí gar do do theach iontu.

Siúl agus rothlú

Rannpháirtíocht, sábháilteacht agus sástacht

Rannpháirtíocht i siúl agus i rothlú

I gCeantar Cathrach Bhaile Átha Cliath ar an iomlán, tá líon na gcónaitheoirí a shiúlann agus a rothlaíonn cúig lá ar a laghad sa tseachtain beagnach mar an gcéanna ó 2023 i leith.

Is ábhar misnigh é go mothaíonn formhór na gcónaitheoirí go bhfuil sé sábháilte siúl nó rothlú ina gceantar áitiúil agus ceapann siad gur áit mhaith é chun dul ag siúl nó ag rothlú.

Siúlann nó rothlaíonn

95%

de na cónaitheoirí uile

94% in 2023

Siúlann nó rothlaíonn

70%

de na cónaitheoirí ar fad cúig lá sa tseachtain ar a laghad

71% in 2023

Cion na gcónaitheoirí a shiúlann nó a rothlaíonn cúig lá sa tseachtain ar a laghad

Inscne[i]

71% de mhná
72% in 2023

68% d'fhir
69% in 2023

Eitneacht

64% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha
66% in 2023

70% de dhaoine geala
71% in 2023

Aois

81% de dhaoine idir 16 agus 25 bliain d'aois
74% in 2023

74% de dhaoine idir 26 agus 35 bliain d'aois
68% in 2023

73% de dhaoine idir 36 agus 45 bliain d'aois
71% in 2023

59% de dhaoine idir 46 agus 55 bliain d'aois
75% in 2023

65% de dhaoine idir 56 agus 65 bliain d'aois
63% in 2023

62% de dhaoine 66+ bliain d'aois agus níos sine
74% in 2023

Míchumas

49% de dhaoine faoi mhíchumas
64% in 2023

71% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas
71% in 2023

Grúpa socheacnamaíoch[ii]

68% de AB
74% in 2023

75% de C1
72% in 2023

72% de C2
66% in 2023

58% de DE
65% in 2023

i. Bhí méid an tsampla do fhreagróirí a chur a n-inscne in iúl 'ar bhealach eile' ró-íseal le bheith suntasach ó thaobh staidrimh de agus ní thaispeántar é.
ii. Is aicmiú bunaithe ar shlí bheatha é grúpa socheacnamaíoch a choinníonn an Cumann Taighde Margaidh. Is grúpaí gairmiúla agus bainistíochta iad grúpaí A agus B. Baineann Grúpa C1 le maoirseacht/cléireach agus mic léinn. Baineann Grúpa C2 le hobair láimhe oilte. Baineann Grúpaí D agus E gairmeacha láimhe leathoilte agus neamhoilte, mná tí agus daoine nach bhfuil i bhfostaíocht.

Sábháilteacht agus sástacht maidir le siúl agus rothlú

Ceapann
87%
de na cónaitheoirí go bhfuil sé sábháilte siúl nó rothlú ina gceantar áitiúil
82% in 2023

Ceapann
63%
de na cónaitheoirí go bhfuil sé sábháilte do leanaí siúl nó rothlú ina gceantar áitiúil
69% in 2023

Ceapann
90%
de na cónaitheoirí go léir go bhfuil a gceantar áitiúil ina áit mhaith ar an iomlán le siúl nó le rothlú
87% in 2023

Cion na gcónaitheoirí a cheapann go bhfuil sé sábháilte siúl nó rothlú ina gceantar áitiúil

Inscne

86% de mhná
81% in 2023

88% d'fhir
84% in 2023

Eitneacht

85% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha
85% in 2023

88% de dhaoine geala
82% in 2023

Aois

90% de dhaoine idir 16 agus 25 bliain d'aois
84% in 2023

90% de dhaoine idir 26 agus 35 bliain d'aois
82% in 2023

81% de dhaoine idir 36 agus 45 bliain d'aois
80% in 2023

85% de dhaoine idir 46 agus 55 bliain d'aois
78% in 2023

86% de dhaoine idir 56 agus 65 bliain d'aois
83% in 2023

91% de dhaoine 66+ bliain d'aois agus níos sine
88% in 2023

Míchumas

78% de dhaoine faoi mhíchumas
76% in 2023

88% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas
83% in 2023

Grúpa socheacnamaíoch

88% de AB
87% in 2023

90% de C1
83% in 2023

85% de C2
84% in 2023

82% de DE
69% in 2023

Carolyn Akintola

Is breá liom a bheith amuigh faoin aer i mo phobal áitiúil. Tá an t-ádh orm go bhfuilim i mo chonaí gar do bheagnach gach rud, agus mar sin is annamh a bhíonn orm taisteal i gcarr.

Tugaim 'Flattery' ar mo chathaoir rothaí mar gur féidir leo dul gach áit inti!

Ar lá breá, is deas dul amach chuig na siopaí, an amharclann, nó an leabharlann ar na cosáin siúil agus na cosáin rothaíochta in aice láimhe.

Tá roinnt dúshlán ann, amhail bacainní a chuireann bac ar rochtain do chathaoireacha rothaí agus cosáin a bhíonn bactha ag carranna páirceáilte. Ó am go chéile, bíonn rothaithe míshásta ar chosáin rothaíochta, ach ceadaítear úsáideoirí cumhachtchathaoireacha.

Tríd is tríd, téann saoráidí inrochtana chun tairbhe do gach uile dhuine.

Rannpháirtíocht, sábháilteacht agus sástacht

Rannpháirtíocht rothaíochta

Rothaíonn ceathrú de na cónaitheoirí uair amháin sa tseachtain ar a laghad.

Is í sábháilteacht, lena n-áirítear sábháilteacht ar bhóithre agus sábháilteacht phearsanta, an bac is mó ar rothaíocht.[i]

Tá spás sábháilte, tiomnaithe do rothaíocht. á mhéadú ag Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Rothaíonn **34%** de na cónaitheoirí ar fad

36% in 2023

Rothaíonn **25%** de na cónaitheoirí ar fad uair amháin sa tseachtain ar a laghad

25% in 2023

Cion na gcónaitheoirí a rothaíonn uair amháin sa tseachtain ar a laghad

Inscne

17% de mhná

16% in 2023

35% d'fhir

35% in 2023

Eitneacht

19% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha

25% in 2023

26% de dhaoine geala

25% in 2023

Aois

29% de dhaoine idir 16 agus 25 bliain d'aois

30% in 2023

34% de dhaoine idir 26 agus 35 bliain d'aois

30% in 2023

30% de dhaoine idir 36 agus 45 bliain d'aois

28% in 2023

23% de dhaoine idir 46 agus 55 bliain d'aois

22% in 2023

19% de dhaoine idir 56 agus 65 bliain d'aois

24% in 2023

12% de dhaoine 66+ bliain d'aois agus níos sine

12% in 2023

Míchumas

8% de dhaoine faoi mhíchumas

17% in 2023

27% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas

26% in 2023

Grúpa socheacnamaíoch

29% de AB

32% in 2023

26% de C1

26% in 2023

24% de C2

20% in 2023

18% de DE

13% in 2023

i. Féach tuarascáil Bike Life 2019 Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Sábháilteacht agus sástacht maidir le rothaíocht

Ceapann
59%
de na cónaitheoirí go bhfuil sé sábháilte siúl nó rothaíocht a dhéanamh ina gceantar áitiúil
57% in 2023

Ceapann
48%
de na cónaitheoirí go bhfuil sé sábháilte do leanaí rothaíocht a dhéanamh ina gceantar áitiúil
50% in 2023

Ceapann
64%
de na cónaitheoirí go léir go bhfuil a gceantar áitiúil ina áit mhaith ar an iomlán le rothaíocht a dhéanamh
64% in 2023

Cion na gcónaitheoirí a cheapann go bhfuil sé sábháilte rothaíocht a dhéanamh ina gceantar áitiúil

Inscne

53% de mhná
54% in 2023

67% d'fhir
61% in 2023

Eitneacht

64% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha
65% in 2023

59% de dhaoine geala
56% in 2023

Aois

63% de dhaoine idir 16 agus 25 bliain d'aois
64% in 2023

65% de dhaoine idir 26 agus 35 bliain d'aois
60% in 2023

60% de dhaoine idir 36 agus 45 bliain d'aois
52% in 2023

58% de dhaoine idir 46 agus 55 bliain d'aois
55% in 2023

56% de dhaoine idir 56 agus 65 bliain d'aois
60% in 2023

53% de dhaoine 66+ bliain d'aois agus níos sine
52% in 2023

Míchumas

44% de dhaoine faoi mhíchumas
47% in 2023

60% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas
58% in 2023

Grúpa socheacnamaíoch

61% de AB
59% in 2023

60% de C1
58% in 2023

59% de C2
55% in 2023

54% de DE
53% in 2023

Patrick Neeson

Ghlac mé féin agus mo bhean chéile páirt i gclár Filleadh ar an Rothaíocht Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin i bPáirc na Carraige Duibhe in aice le stáisiún Dart Bhaile an Bhóthair, agus gan a fhios againn an mbeimid mar chuid den slua lenár seanrothair ársa. Ní raibh gá a bheith buartha, bhí 15 dhuine eile ann ó 25 go 75 bliain d'aois (mise).

Chuir John ó The Bike Hub in aice le stáisiún Dart Dhún Laoghaire ar ár suaimhneas muid go léir, ag tosú le rialú na gcoscán agus ag réiteach do rothaíocht ar an mbóthar gnóthach lasmuigh den pháirc. Mhol sé dúinn infheistíocht a dhéanamh i dtrealamh ard-infheictheachta agus clogaid mhaithe.

Chríochnaigh an cúrsa le sonraí faoi pháirceanna rothaíochta eile – rud a chuidíonn le soghluaisteacht a mhéadú agus tacú leis an gcomhshaol. Mar a deir Tesco, "every little helps."

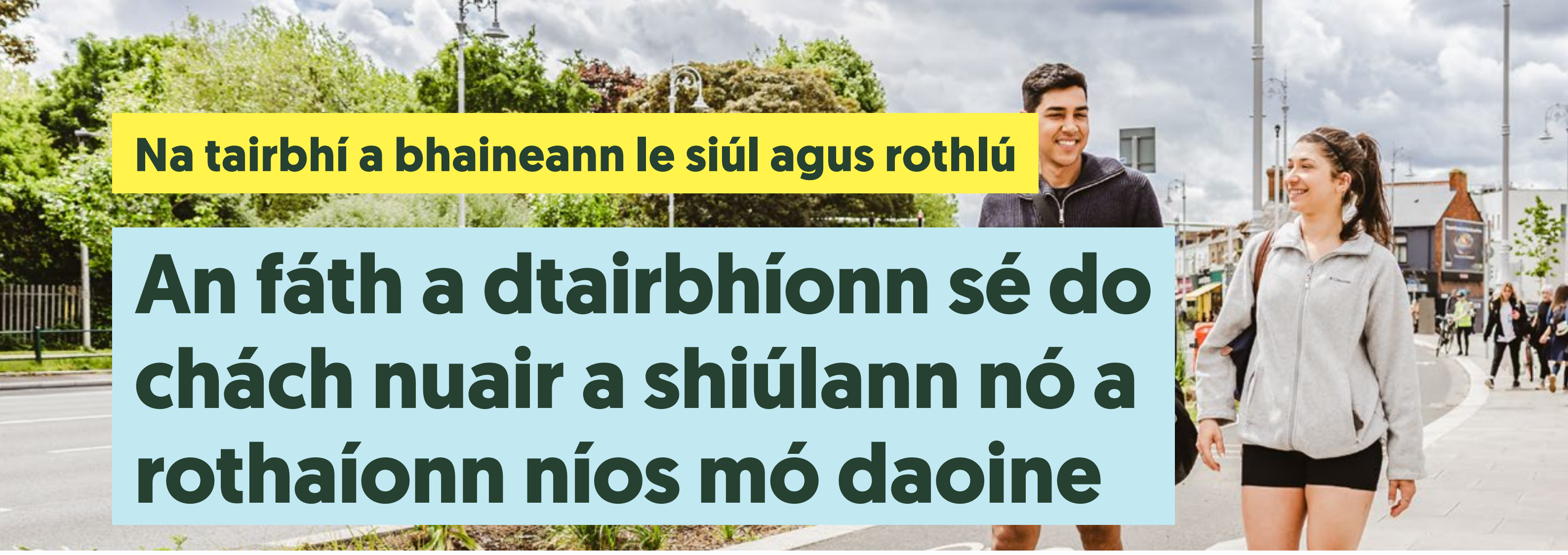

Na tairbhí a bhaineann le siúl agus rothlú

An fáth a dtairbhíonn sé do chách nuair a shiúlann nó a rothaíonn níos mó daoine

Le chéile, siúlann nó rothlaíonn cónaitheoirí Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath 100 uair timpeall an domhain gach lá

Feabhsaíonn siúl agus rothaíocht sláinte agus cáilíocht an aeir, sábhálann sé airgead do FSS, agus laghdaíonn sé an brú tráchta.

Turais bhliantúla siúil agus rothlaithe de réir cuspóra

779.1 milliún turas in 2025 ar **1.47 billiún ciliméadar** ar fad iad

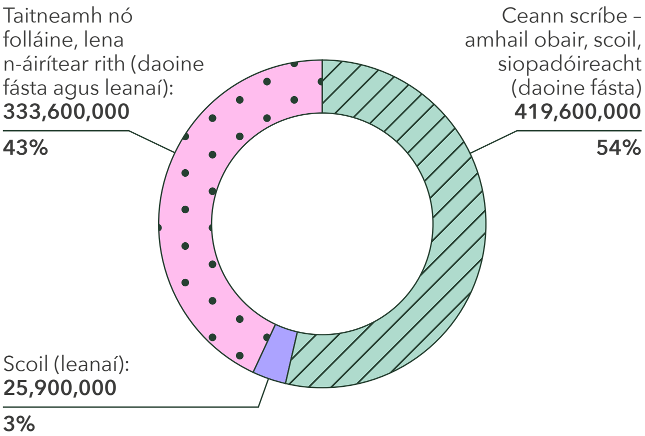

751.5 milliún turas in 2023 ar **1.53 billiún ciliméadar** ar fad iad

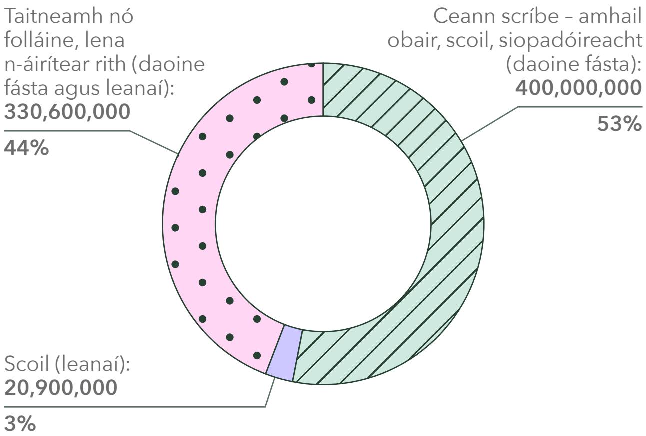

D'athraigh na foinsí sonraí a úsáidtear chun turais scoile a shamhaltú ag leanaí idir 2023 agus 2025.
Níl na torthaí seo inchomparáide go díreach, féach le do thoil ar an bpáipéar modheolaíochta le haghaidh tuilleadh sonraí.

Tairbhíonn siúl agus rothlú do chónaitheoirí agus don tsochaí

Déanaimid samhaltú ar na costais agus na tairbhí a bhaineann le turais siúil agus rothlaithe, lena n-áirítear na cinn a chuirtear in ionad turas a bhféadfadh tiomáint a bheith i gceist leo, ag baint úsáid as ár samhail Tairbhí Sochaíocha. Áirítear leis sin am taistil, costais oibriúcháin feithiclí, sochair sláinte, cáilíocht an aeir agus cánachas.

Is é

€1.8 billiún

an tairbhe eacnamaíoch bhliantúil iomlán ó na turais uile a shiúltar agus a rothlaítear i gCeantar Cathrach Bhaile Átha Cliath

Ba iad daoine a raibh rochtain acu ar charr a rinne go leor de na turais sin. Maidir leo sin (gan turais le haghaidh taitnimh nó aclaíochta san áireamh), lenár samhail, cuirtear na costais agus na tairbhí a bhaineann le siúl agus rothlú i gcomparáid leis na costais agus na tairbhí a bhaineann le tiomáint.

Maidir leis na turais sin, sábhálfar **€1.23** in aghaidh gach ciliméadair a shiúltar nó rothlaítear seachas a thiomáintear. I gcaitheamh bliana, fágtar gurb é sin **€480.3 milliún** i dtairbhe eacnamaíoch do chónaitheoirí agus don tsochaí ó **389.9 milliún ciliméadar** a shiúladh nó a rothlaigh daoine a d'fhéadfadh carr a úsáid.

Tá difríocht bheag idir na meastacháin i samhail 2023 sa tuarascáil seo agus na cinn a foilsíodh in 2023, mar gheall ar athríomhadh iad ag baint úsáid as sonraí ionchuir ó fhoinsí níos láidre. Féach ar an tuarascáil um modheolaíocht chun sonraí a fháil.

Nochtann siúl agus rothlú tairbhí sláinte do chách

Cuireann siúl sa cheantar cosc ar 3,675 riocht sláinte tromchúiseach fadtéarmach gach bliain.

3,642 in 2023

Cásanna ar a cuireadh cosc

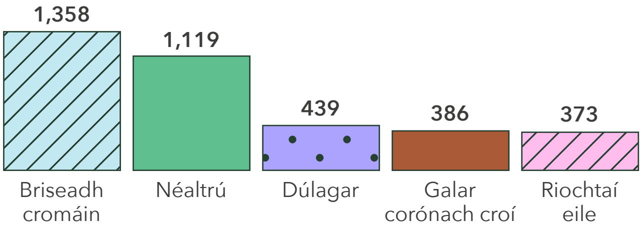

Sábhálann sé sin

€46.5 milliún in aghaidh

na bliana do FSS

€46.6 milliún in 2023

Coibhéiseach le costas

770,000 ar choinní dochtúra teaghlaigh

850,000 in 2023

Tá na figiúirí thuas bunaithe ar shonraí ceantair a chur i bhfeidhm ar uirlis MOVES Sport England, a thaispeánann an toradh ar infheistíocht i sláinte spóirt agus gníomhaíochta coirp. Áirítear le 'riochtaí eile' diaibéiteas cineál 2, stróc, ailse cíche agus ailse cholaireicteach.

Cuireann tairbhí na gníomhaíocht coirp ó shiúl

cosc ar 698 bás luath gach bliain

725 in 2023

a bhfuil luach

€5.28 billiún air

€5.63 billiún in 2023

Bunaithe ar Uirlis Measúnaithe Eacnamaíoch Sláinte (HEAT) de chuid an EDS/na hEorpa, lena n-éascaítear measúnú eacnamaíoch ar na tairbhí sláinte a bhaineann le siúl trí luach an laghdaithe ar bhásanna a eascraíonn as méideanna sonracha siúil a mheas. Déantar turais i gcathaoireacha rothaí agus scútar soghluaisteachta a shamhaltú mar thurais siúil chun críocha na samhlacha MOVES agus HEAT.

Feabhsaíonn daoine a shiúlann agus a rothlaíonn in ionad tiomáint a dhéanamh cáilíocht an aeir, rud a shábhálann:

200,000 kg of NO_x

(Ocsaíd nítreach agus dé-ocsaíd nítrigine)

250,000 kg in 2023

agus

14,000 kg de cháithníní

($PM_{10,}$ lena gcuimsítear $PM_{2.5}$) gach bliain.

18,000 kg in 2023

Aontaíonn **85%** de na cónaitheoirí go bhfuil an t-aer glan ina gceantar áitiúil

82% in 2023

Cuidíonn rothaíocht le géarchéim na haeráide a mhaolú

Trí bheith ag siúl nó rothlú in ionad tiomáint a dhéanamh, sábhálann cónaitheoirí

65,000 tona

d'astaíochtaí gás ceaptha teasa (dé-ocsaíd charbóin, meatán agus ocsaíd nítriúil) gach bliain.

87,000 tona in 2023

Tá sé sin comhionann le lorg carbóin

810,000 duine ag dul ar eitiltí

ó Bhaile Átha Cliath go Heathrow, Londain.

In 2023, bhain **21.5%** d'astaíochtaí gás ceaptha teasa na hÉireann le hiompar, agus úsáid peitril agus díosail in iompar bóthair na príomhfhoinsí.

Idir 1990 agus 2023, tháinig méadú **129.4%** ar astaíochtaí iompair.[i]

i. An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Astaíochtaí Deiridh Gás Ceaptha Teasa na hÉireann 1990-2023.

Coinníonn rothaíocht an ceantar ag bogadh

Léirítear le staidéar go mbíonn cuirtear spás ar na bóithre ar fáil trí shiúl nó rothlú i gcomparáid le tiomáint.[ii] Cuidíonn sé seo leis an gceantar a choinneáil ag bogadh do gach úsáideoir bóthair.

Déanann cónaitheoirí

450,000 turais fillte

ar rothar gach lá, cónaitheoirí d'fhéadfadh carr a úsáid.

470,000 in 2023

Dá mbeadh na carranna sin go léir i mbrú tráchta, bheadh sé ina scuaine siar go dtí

2,136 ciliméadar

arb é sin coibhéis an achair ó Choláiste na Tríonóide go Cathair na Gaillimhe agus ar ais, cúig huaire.

2,243 ciliméadar in 2023

ii. Litman, 2023. Measúnú a dhéanamh ar Thionchair Úsáide Talún Iompair. Bunaithe ar Eric Bruun and Vuchic, 1995. Coincheap maidir le hAm-Ceantar.

Tairbhí na rothaíochta

An fáth a dtairbhíonn sé do chách nuair a rothaíonn níos mó daoine

Le chéile, rothaíonn cónaitheoirí Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath 26 uair timpeall an domhain gach lá

Is féidir le rothaíocht a bheith áisiúil do go leor turas áitiúil, go háirithe i gcathracha agus i mbailte. Tugann sé rogha iompair do dhaoine agus rochtain ar oideachas, ar phoist agus ar phobal.

Turais rothaíochta bhliantúla de réir cuspóra

92.2 milliún turas in 2025 ar **384.9 milliún ciliméadar** ar fad iad

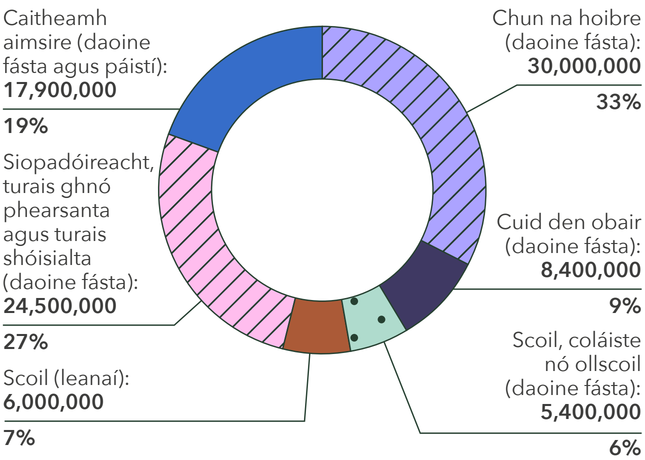

85.9 milliún turas in 2023 ar **448.7 milliún ciliméadar** ar fad iad

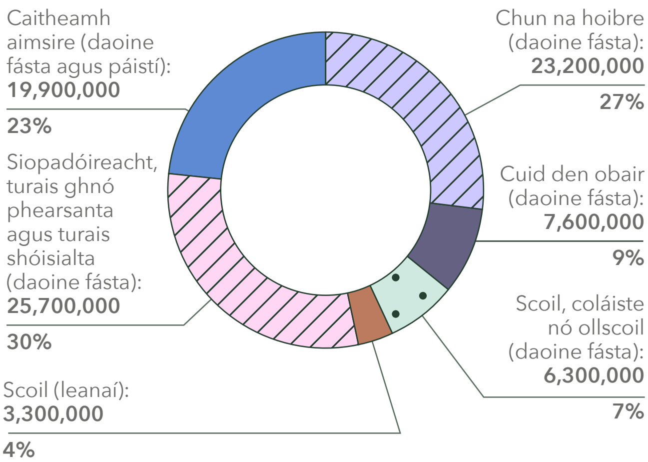

D'athraigh na foinsí sonraí a úsáidtear chun turais scoile a shamhaltú ag leanaí idir 2023 agus 2025.
Níl na torthaí seo inchomparáide go díreach, féach le do thoil ar an bpáipéar modheolaíochta le haghaidh tuilleadh sonraí.

Tairbhíonn rothaíocht do chónaitheoirí agus don tsochaí

Déanaimid samhaltú ar na costais agus na tairbhí a bhaineann le turais rothaíochta, lena n-áirítear na cinn a chuirtear in ionad turas a bhféadfadh tiomáint a bheith i gceist leo, ag baint úsáid as ár samhail Tairbhí Sochaíocha. Áirítear leis sin am taistil, costais oibriúcháin feithiclí, sochair sláinte, cáilíocht an aeir agus cánachas.

Is é

€393.8 milliún

an tairbhe eacnamaíoch bhliantúil iomlán ó na turais uile ar rothar i gCeantar Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Ba iad daoine a raibh rochtain acu ar charr a rinne go leor de na turais sin. Maidir leo sin (gan turais le haghaidh caitheamh aimsire san áireamh), lenár samhail, cuirtear na costais agus na tairbhí a bhaineann le rothaíocht i gcomparáid leis na costais agus na tairbhí a bhaineann le tiomáint.

Maidir leis na turais sin, sábhálfar **€1.71** in aghaidh gach ciliméadair a rothaítear seachas a thiomáintear. I gcaitheamh bliana, fágtar gurb é sin **€328.7 milliún** i dtairbhe eacnamaíoch do chónaitheoirí agus don tsochaí ó **192.2 milliún ciliméadar** a rothaíonn daoine a d'fhéadfadh carr a úsáid.

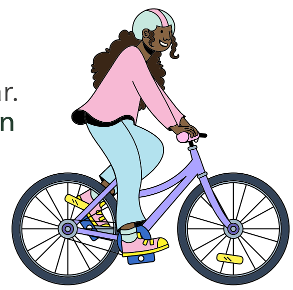

Tá difríocht bheag idir na meastacháin i samhail 2023 sa tuarascáil seo agus na cinn a foilsíodh in 2023, mar gheall ar athríomhadh iad chun turais rothaíochta san áireamh mar chuid den obair agus ag baint úsáid as sonraí ionchuir ó fhoinsí níos láidre.

Nochtann rothaíocht tairbhí sláinte do chách

Cuireann rothaíocht sa cheantar cosc ar 671 riocht sláinte tromchúiseach fadtéarmach gach bliain.

765 in 2023

Cásanna ar a cuireadh cosc

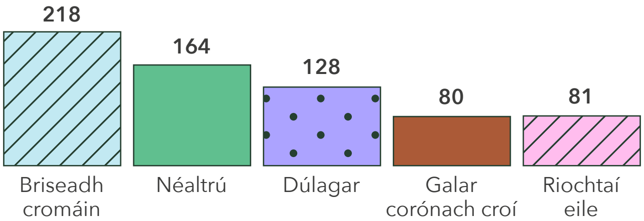

Sábhálann sé sin

€9.2 milliún in aghaidh

na bliana do FSS

€10.4 milliún in 2023

Coibhéiseach le costas

150,000 ar choinní dochtúra teaghlaigh

190,000 in 2023

Tá na figiúirí thuas bunaithe ar shonraí ceantair a chur i bhfeidhm ar uirlis MOVES Sport England, a thaispeánann an toradh ar infheistíocht i sláinte spóirt agus gníomhaíochta coirp. Áirítear le 'riochtaí eile' diaibéiteas cineál 2, stróc, ailse cíche agus ailse cholaireicteach.

Cuireann tairbhí na gníomhaíocht coirp ó rothaíocht

cosc ar 56 bás luath gach bliain

64 in 2023

a bhfuil luach

€420 milliún air

€494 milliún in 2023

Bunaithe ar Uirlis Measúnaithe Eacnamaíoch Sláinte (HEAT) de chuid an EDS/na hEorpa, lena n-éascaítear measúnú eacnamaíoch ar na tairbhí sláinte a bhaineann le rothaíocht trí luach an laghdaithe ar bhásanna a eascraíonn as méideanna sonracha rothaíochta a mheas.

Feabhsaíonn daoine a rothaíonn in ionad tiomáint a dhéanamh cáilíocht an aeir, rud a shábhálann:

75,000 kg of NO_x

(Ocsaíd nítreach agus dé-ocsaíd nítrigine)

89,000 kg in 2023

agus

5,800 kg de cháithníní

(PM_{10}, lena gcuimsítear $PM_{2.5}$) gach bliain.

6,600 kg in 2023

Aontaíonn **85%** de na cónaitheoirí go bhfuil an t-aer glan ina gceantar áitiúil

82% in 2023

Cuidíonn rothaíocht le géarchéim na haeráide a mhaolú

Trí bheith rothaíocht in ionad tiomáint a dhéanamh, sábhálann cónaitheoirí

32,000 tona

d'astaíochtaí gás ceaptha teasa (dé-ocsaíd charbóin, meatán agus ocsaíd nítriúil) gach bliain.

38,000 tona in 2023

Tá sé sin comhionann le lorg carbóin

400,000 duine ag dul ar eitiltí

ó Bhaile Átha Cliath go Heathrow, Londain.

In 2023, bhain **21.5%** d'astaíochtaí gás ceaptha teasa na hÉireann le hiompar, agus úsáid peitril agus díosail in iompar bóthair na príomhfhoinsí.

Idir 1990 agus 2023, tháinig méadú **129.4%** ar astaíochtaí iompair.[i]

i. An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Astaíochtaí Deiridh Gás Ceaptha Teasa na hÉireann 1990-2023.

Coinníonn rothaíocht an ceantar ag bogadh

Léirítear le staidéar go mbíonn cuirtear spás ar na bóithre ar fáil trí shiúl nó rothlú i gcomparáid le tiomáint.[ii] Cuidíonn sé seo leis an gceantar a choinneáil ag bogadh do gach úsáideoir bóthair.

Déanann cónaitheoirí

66,000 turais fillte

ar rothar gach lá, cónaitheoirí d'fhéadfadh carr a úsáid.

71,000 in 2023

Dá mbeadh na carranna sin go léir i mbrú tráchta, bheadh sé ina scuaine siar go dtí

316 ciliméadar

arb é sin coibhéis an achair ó Dhún Laoghaire go Cill Áirne.

340 ciliméadar in 2023

ii. Litman, 2023. Measúnú a dhéanamh ar Thionchair Úsáide Talún Iompair. Bunaithe ar Eric Bruun and Vuchic, 1995. Coincheap maidir le hAm-Ceantar.

Réitigh siúil agus rothlaithe

Cad a chuideodh le siúl agus rothlú a dhéanamh níos éasca?

Ba chóir go mbeadh seirbhísí agus saoráidí laistigh d'achar siúil agus rothlaithe ag tithe nua agus ag pobail atá ann cheana

Trí shiúl agus rothlú a chur i gcroílár pobal nua agus pobal atá ann cheana, tugtar rogha iompair níos fearr do dhaoine, agus laghdaítear spleáchas ar charranna.

Aontaíonn

80%

díobh gur féidir leo dul go héasca chuig go leor áiteanna a gcaithfidh siad cuairt a thabhairt orthu gan tiomáint

80% in 2023

Tacaíonn

88%

díobh le tús áite a thabhairt d'fhorbairtí tithíochta nua a thacaíonn le siúl, rothlú, rothaíocht nó úsáid iompair phoiblí

Is féidir le forbairtí nua agus pobail atá ann cheana tacú le siúl agus rothlú trína chinntiú go bhfuil go leor de na rudaí a theastaíonn ó dhaoine le fáil gar don áit ina bhfuil cónaí orthu.

Cén céatadán de chónaitheoirí a mbeadh níos mó saoráidí agus seirbhísí áitiúla úsáideach dóibh chun cuidiú leo siúl nó rothlú a dhéanamh níos mó?

71%
níos mó siopaí agus seirbhísí laethúla, amhail bainc agus oifigí poist, gar dá dteach
65% in 2023

70%
níos mó seirbhísí rialtais, amhail clinicí dochtúra agus scoileanna, gar dá dteach
65% in 2023

76%
níos mó páirceanna nó spásanna glasa gar dá dteach
72% in 2023

76%
níos mó rudaí le feiceáil agus le déanamh gar dá dteach, amhail caiféanna nó ionaid siamsaíochta
73% in 2023

Ba mhaith le cónaitheoirí go mbeadh siúl agus rothlú ag teacht níos fearr le busanna

Cé gur cheart go mbeadh siúl agus rothlú ar an rogha is mealltaí maidir le turais ghairide, ba cheart an rogha sin a chomhtháthú le hiompar poiblí le haghaidh turais níos faide freisin.

Is í úsáid bus an cineál taistil ilmhódaigh is coitianta ar fud na hÉireann, agus braitheann formhór na dturas bus ar shiúl agus ar rothlú. Dúirt cónaitheoirí linn go bhfuil feabhsuithe praiticiúla de dhíth orthu chun na modhanna iompair sin a chomhtháthú ar bhealach níos fearr.

Cén céatadán de chónaitheoirí a mbeadh na hathruithe sin úsáideach dóibh le cuidiú leo turais a dhéanamh lena n-áirítear siúl nó rothlú agus an bus níos minice?

81%
tuilleadh eolais chun cuidiú leo turas a phleanáil agus a dhéanamh (amhail aipeanna, léarscáileanna, comharthaíocht nó foireann iompair phoiblí)

77%
níos mó bealaí díreacha siúil agus rothlaithe ó eastáit tithíochta go stadanna bus

77%
bealaí siúil agus rothaíochta inrochtana go stadanna bus agus ar ais

78%
sábháilteacht fheabhsaithe agus tú agus daoine ag siúl agus ag rothlú go stad bus agus ar ais

80%
saoráidí trasnaithe siúil agus rothlaithe feabhsaithe in aice le stadanna bus

83%
stadanna bus feabhsaithe (amhail iad a bheith inrochtana, solas maith iontu, dea-bhail orthu, clúdach ón mbáisteach, taispeáint faisnéise seirbhíse)

Ba mhaith le cónaitheoirí sráideanna níos fearr

Tá go leor bealaí ann lenár sráideanna agus lenár gcomharsanachtaí a dhéanamh sábháilte, fáilteach agus compordach do gach duine chun siúl nó rothlú isteach iontu.

Cén céatadán de chónaitheoirí a cheapann go gcuideodh na hathruithe sin leo siúl nó rothlú níos mó?

72%
cosáin níos leithne
71% in 2023

72%
trasrianta bóthair níos minice, agus hamanna feithimh laghdaithe
68% in 2023

79%
áiteanna níos deise feadh na sráideanna chun stopadh agus scíth a ligean acu, amhail níos mó binsí, crann agus scáthlán
74% in 2023

80%
inrochtaineacht níos fearr ar chosáin, amhail dromchlaí cothroma agus colbhaí íslithe ag pointí trasnaithe
79% in 2023

76%
níos lú carranna páirceáilte ar an gcosán
68% in 2023

72%
níos lú eagla roimh choireacht nó iompar frithshóisialta ina gceantar
63% in 2023

Sa cheantar, do gach bóthar a chruthaíonn acomhal le soilse tráchta

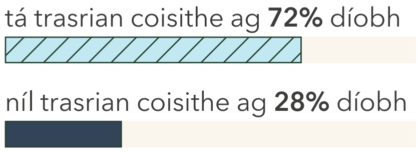

Mar shampla, bíonn trí bhóthar ar acomhal-T a chomhdhéanann an t-acomhal, agus bíonn ceithre cinn i gcrosbhóthar.

Michael Mackin

Táim 62 bliain d'aois, agus táim i mo chónaí i Sord agus bhí siúl ar mhaithe le pléisiúr agus scíth a ligean tábhachtach agam i gcónaí.

Agus mé ag fás aníos, shiúladh m'athair gach uile áit, ag teagasc dom faoin bhflóra, faoin bhfána agus faoin bhfiadhúlra, ag déanamh eachtra de gach siúlóid.

Trí bliana ó shin, bhunaigh mé Grúpa 'Walk and Talk' na bhFear i Sord chun sláinte agus sóisialú a chur chun cinn.

Tá siúl sa cheantar áitiúil éasca a bhuí le roinnt páirceanna agus leis an Inbhear, agus le forbairt Chomhairle Contae Fhine Gall ar na Glasbhealaí, lena n-áirítear an bealach ó Mhallacht Íde go Domhnach Bat, feabhsófar an nascacht. Rachaidh feabhsuithe breise ar Pháirc Ghleann Abhainn an Bharda chun tairbhe do shiúlóirí freisin.

Dá leathnófaí cosáin inrochtana, spásanna glasa agus trasrianta sábháilte, bheadh siúl sé níos fusa agus níos taitneamhaí fós.

Réitigh rothaíochta

Cad a dhéanfadh rothaíocht níos fearr?

Is mian le go leor cónaitheoirí rothaíocht a dhéanamh

Tá fonn mór ann tosú ag rothaíocht i measc cónaitheoirí nach bhfuil ag rothaíocht cheana féin.

Chun freastal ar an éileamh sin ní mór dúinn aghaidh a thabhairt ar shábháilteacht, ag cinntiú go bhfuil spás tiomnaithe ag daoine le haghaidh rothaíochta, chomh maith le tacú le rochtain ar rothar, oiliúint, páirceáil rothar, agus rothaíocht agus iompar poiblí a chomhtháthú ar bhealach níos fearr.

Conas a fheiceann cónaitheoirí iad féin maidir le rothaíocht?

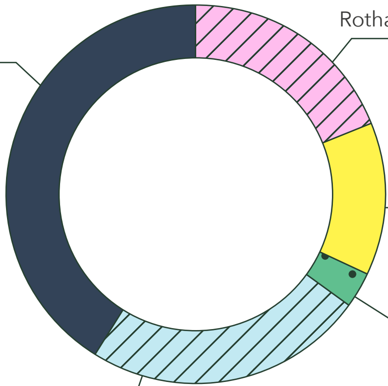

Ní rothaíonn siad agus ní mian leo: **41%**
43% in 2023

Rothaíonn siad go minic: **19%**
17% in 2023

Rothaíonn siad ó am go chéile: **13%**
19% in 2023

Ag rothaíocht den chéad uair nó ag filleadh uirthi: **3%**
3% in 2023

Ní rothaíonn siad ach ba mhaith leo: **24%**
19% in 2023

Cén cion de chónaitheoirí a dúirt nach 'rothaíonn siad ach gur mhaith leo'

27% de mhná
22% in 2023

25% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha
28% in 2023

28% de dhaoine faoi mhíchumas
18% in 2023

Tá níos mó tacaíochta ag teastáil ó chónaitheoirí chun rothaíocht a dhéanamh

Cén céatadán de chónaitheoirí a cheapann go gcuideodh an cineál sin tacaíochta leo tosú ag rothaíocht nó le rothaíocht a dhéanamh níos mó?

52%
rochtain ar rothar
49% in 2023

43%
rochtain ar rothar leictreach
36% in 2023

29%
rochtain ar rothar lastais ar a bhfuil spás chun leanaí nó siopadóireacht a iompar
29% in 2023

24%
rochtain ar rothar oiriúnaithe, amhail trírothach nó rothar láimhe
26% in 2023

54%
rochtain nó feabhsuithe ar scéim um rothair ar cíos sa chathair
54% in 2023

52%
rochtain ar pháirceáil shlán do rothair sa bhaile nó in aice leis
47% in 2023

46%
cúrsaí oiliúna rothaíochta agus turais shóisialta eagraithe
47% in 2023

Céatadáin na gcónaitheoirí a bhfuil rochtain acu ar rothar do dhaoine fásta

55% de chónaitheoirí
58% in 2023

45% den ghrúpa socheacnamaíoch DE
47% in 2023

65% den ghrúpa socheacnamaíoch AB
65% in 2023

Ba mhaith le cónaitheoirí bonneagar rothaíochta feabhsaithe

Tá líonraí cosán rothaíochta tiomnaithe agus sábháilte, páirceáil rothar agus comhtháthú níos fearr le hiompar poiblí ag teastáil ó dhaoine.

Tá
17% de theaghlaigh
laistigh de 125 méadar ó chosáin rothaíochta gan trácht ar shiúl ón mbóthar, nó ó chosáin rothaíochta atá scartha go fisiceach ó thrácht agus ó choisithe
14% in 2023

Tá
211 km
de chosáin rothaíochta sa cheantar ar chomhchéim leis an gcosán, agus tá siad idirdhealaithe de dromchla difriúil
203 km in 2023

Sa cheantar, tá:

129 km de chosáin rothaíochta saor ó thrácht ar shiúl ón mbóthar 113 km in 2023	**201 km** de chosáin rothaíochta atá scartha go fisiceach ó thrácht agus ó choisithe 140 km in 2023	**22 km** de bhealaí ar a bhfuil comharthaí bóthair feadh sráideanna níos ciúine 13 km in 2023	**2,844** spás páirceála rothair trasna 120 stáisiún iarnróid agus bus agus stadanna LUAS 2,668 spás trasna 120 stáisiún in 2023

Cén céatadán de chónaitheoirí a chuideofaí leo tosú ag rothaíocht nó le rothaíocht níos mó a dhéanamh dá mbeadh saoráidí níos fearr ann?

64% níos mó cosáin rothaíochta saor ó thrácht ar shiúl ó bhóithre, amhail trí pháirceanna nó feadh uiscebhealaí 67% in 2023	**61%** níos mó cosáin rothaíochta feadh bóithre atá scartha go fisiceach ó thrácht agus ó choisithe 65% in 2023	**63%** níos mó bealaí rothaíochta áitiúla ar a bhfuil comharthaí bóthair feadh sráideanna níos ciúine 66% in 2023	**63%** naisc níos fearr le hiompar poiblí, amhail páirceáil rothar shlán ag stáisiúin traenach, stadanna/stáisiúin bus 64% in 2023

I measc na gcónaitheoirí:

Tacaíonn **88%** le cosáin siúil, rothlaithe agus rothaíochta eisbhóthair sa cheantar áitiúil a fheabhsú agus a mhéadú	Tacaíonn **71%** le níos mó cosáin rothaíochta a thógáil atá scartha go fisiceach ó thrácht agus ó choisithe, fiú nuair a chiallódh sé sin níos lú spáis do thrácht eile ar bhóithre 72% in 2023	Tacaíonn **88%** le rochtain siúil, rothlaithe agus rothaíochta chuig stadanna bus agus stáisiúin chóiste nó iarnróid a fheabhsú

Aisling Heavey

Thosaigh mé ag rothaíocht chuig an obair agus ar ais i mí Dheireadh Fómhair 2024, agus níl aon stop liom.

Tá mo thuras thart ar 4.5km gach bealach. Ní féidir liom a chreidiúint gur thiomáin mé nuair atá sé chomh gasta agus chomh héasca sin dul ar rothar. Tá feabhas mór tagtha ar mo shláinte mar gheall ar rothaíocht, agus tá i bhfad níos mó fuinnimh agam ná mar a bhíodh agam.

Tá roinnt míbhuntáistí ann; cé go bhfuil cosáin rothaíochta ar an gcuid is mó de mo bhealach, níl siad cosanta, agus tá na dromchlaí dona go leor.

Ba bhreá liom dá mbeadh na lánaí rothaíochta thart ar Bhaile Átha Cliath scartha ó na bóithre, agus dromchlaí níos fearr ar na cosáin, agus go dtabharfaí tús áite do rothaithe ag níos mó acomhal ag baint úsáid as soilse rothaíochta glasa.

Réitigh chomharsanachta

Áiteanna rathúla, ag díriú ar leanaí

Ba chóir do chomharsanachtaí tús áite a thabhairt do riachtanais agus folláine na ndaoine a chónaíonn ansin agus a thugann cuairt air. Ba chóir iad a phleanáil chun tacú leis an bpobal, ceangal sóisialta a chothú, agus a bheith in áiteanna ina mothaíonn gach duine ar a suaimhneas.

Má dheartar comharsanachtaí agus leanaí á gcur san áireamh, oibreoidh siad níos fearr do chách.

An turas ar scoil a fheabhsú

Tá scoileanna i gcroílár go leor comharsanachtaí agus ba chóir go mbeadh siad mar chuid d'aon phlean a bhaineann le comharsanachtaí a fheabhsú.

Ciallaíonn sé sin oibriú le scoileanna chun siúl, rothlú agus rothaíocht a spreagadh, ach feabhas a chur ar an gcomharsanacht timpeall ar scoileanna freisin chun trácht a laghdú agus cosáin, pointí trasnaithe agus soláthar rothaíochta a fheabhsú.

Tacaíonn **58%** leis

Tá **25%** ina choinne

sráideanna cónaithe lasmuigh de scoileanna a dhúnadh do charranna le linn amanna fágála agus bailithe

Tugtar 'Sráideanna Scoile' orthu sin.

Tá scéimeanna Sráideanna Scoile ag

6 scoil

sa cheantar

1 scoil in 2023

Tacaíonn **85%** leis

Tá **5%** ina choinne

luasteorainneacha a laghdú, pointí trasnaithe a fheabhsú agus cosáin rothaíochta cosanta a thabhairt isteach i gcomharsanachtaí scoile

Tugtar 'Bealaí Sábháilte chun na Scoile' orthu sin.[i]

Tá 96 scoil

sa chlár Bealaí Níos Sábháilte chun na Scoile

i. Tá sé mar aidhm ag na scéimeanna Bealaí Níos Sábháilte chun na Scoile criosanna scoile ildaite sainiúla a sholáthar ag tosach scoileanna chun tús áite a thabhairt do leanaí a bhíonn ag siúl, ag rothlú agus ag rothaíocht, chun cosc a chur ar fhágáil feithiclí, agus chun trasrianta agus naisc thábhachtacha a fheabhsú do leanaí a roghnaíonn taisteal gníomhach.

An neamhspleáchas a thabhairt do leanaí chun bheith ag fánaíocht, ag súgradh agus ag forbairt

Ba chóir do chomharsanachtaí a bheith ina n-áiteanna inar féidir le leanaí déanamh go maith. Is féidir le comharsanachtaí atá deartha go maith saoirse a thabhairt do leanaí bogadh timpeall, bheith ag súgradh agus ag sóisialú, rud a chuideoidh le neamhspleáchas, scileanna sóisialta agus uathriail leanaí.

An mheánaois nuair a ligfeadh tuismitheoirí agus cúramóirí do leanaí taisteal go neamhspleách ina gcomharsanacht

12 bliain d'aois
le siúl nó rothlú

12 bliain d'aois
le rothaíocht a dhéanamh

13 bliain d'aois
chun iompar poiblí a úsáid

Aontaíonn

80%

go bhfuil spás ann do leanaí chun sóisialú agus súgradh

79% in 2023

Tá níos lú páistí ag súgradh amuigh ar a sráideanna ná riamh. Ní dúirt ach **27%** de leanaí go mbíonn siad ag súgradh lasmuigh dá dtithe go rialta, i gcomparáid le **71%** díobh siúd a rugadh idir 1946 agus 1964.

Suirbhé feachtais 'Summer of Play', Save the Children, 2022.

Tacaíonn cónaitheoirí le comharsanachtaí atá sábháilte do leanaí

Tacaíonn daoine fásta le comharsanachtaí atá sábháilte do leanaí, lena n-áirítear spriocanna laghdaithe tráchta agus bearta chun tréthrácht agus luas tráchta a laghdú, ach ní mór é sin a dhéanamh go cothrom.

Ceapann

61%

de chónaitheoirí nach é feithiclí mótair atá ag bogadh nó páirceáilte an ghné is suntasaí ina sráideanna

54% in 2023

Tacaíonn

79%

le spriocanna laghdaithe tráchta a leagan síos agus beart a dhéanamh chun iad sin a bhaint amach

77% in 2023

Tacaíonn

79%

le comharsanachtaí íseal-tráchta

82% in 2023

Níl aon rud ann chun cosc a chur ar thrácht tríd an gceantar ar

10%

d'fhad iomlán na mbóithre neamhaicmithe sa cheantar. D'fhéadfadh cóngar sciuirde a bheith mar thoradh air seo.[ii]

12% in 2023

Bheadh níos lú mótarfheithicilí ar a sráideanna úsáideach do chónaitheoirí chun:

67% siúl nó rothlú níos mó

56% níos mó rothaíocht a dhéanamh

Tacaíonn

78%

le luasteorainneacha a laghdú ar bhóithre áitiúla i limistéir faoi fhoirgnimh go luasteorainneacha 30 km/u

Ba chóir go mbeadh trácht ag taisteal ag luasanna faoi bhun 30 km/u ar

47%

de shráideanna an cheantair de ghnáth (gan mótarbhealaí san áireamh)

41% in 2023

Bheadh níos mó sráideanna le luasteorainneacha 30 km/u úsáideach do chónaitheoirí chun:

66% siúl nó rothlú níos mó

58% níos mó rothaíocht a dhéanamh

Ba chóir go mbeadh gach duine ar a suaimhneas ina gcomharsanacht féin

Le feabhsuithe ar chomharsanachtaí, ba chóir riachtanais daoine fásta a aithint freisin, mar shampla mná, daoine faoi mhíchumas agus daoine ó ghrúpaí mionlaigh eitnigh.

Aontaíonn

75%

go mbíonn siad ag comhrá go rialta lena gcomharsana, níos mó ná díreach heileo a rá

82% in 2023

Mothaíonn

84%

go bhfuil siad ábalta páirt a ghlacadh in áit níos fearr le cónaí a dhéanamh dá gcomharsanachta

81% in 2023

Cion na gcónaitheoirí a bhraitheann go bhfuil fáilte rompu agus a bhíonn ar a suaimhneas ag siúl, ag rothaíocht nó ag caitheamh ama ar shráideanna a gcomharsanachta

90%

de na cónaitheoirí ar fad

89% in 2023

89% de mhná

91% in 2023

90% d'fhir

88% in 2023

79% de dhaoine ó ghrúpaí mionlaigh eitneacha

88% in 2023

91% de dhaoine geala

90% in 2023

84% de dhaoine faoi mhíchumas

83% in 2023

90% de dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas

90% in 2023

84% den ghrúpa socheacnamaíoch DE

84% in 2023

89% den ghrúpa socheacnamaíoch AB

92% in 2023

ii. Bunaithe ar anailís le CycleStreets **www.lowtrafficneighbourhoods.org**. Is iad na bóithre beaga ísealúsáide na bóithre sin a aicmítear mar 'bhóithre beaga níos lú suntasach' ar OpenStreetMap.

An ceantar a fhorbairt

Siúl, rothlú agus rothaíocht a fheabhsú

Ó foilsíodh Innéacs Siúil agus Rothaíochta 2023, tá dul chun cinn suntasach déanta ag Ceantar Cathrach Bhaile Átha Cliath maidir lena líonra taistil ghníomhaigh a leathnú.

Le maoiniú leanúnach agus treoir straitéiseach ón Údarás Náisiúnta Iompair (ÚNI), tá bonneagar ardchaighdeáin curtha ar fáil ag údaráis áitiúla ar fud an réigiúin a thacaíonn le siúl, rothlú agus rothaíochta mar roghanna inmharthana le haghaidh taisteal laethúil. Áirítear leis an dul chun cinn suntasach atá déantar cur i gcrích na bpríomhscéimeanna seo a leanas:

Scéim Chluain Tarbh go Lár na Cathrach

Scéim Taistil Ghníomhaigh Chluain Tarbh go Lár na Cathrach

I mí na Samhna 2024, d'oscail Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath an Scéim Taistil Ghníomhaigh ó Chluain Tarbh go Lár na Cathrach. Leis an mbealach gathach 2.7km sin, cuirtear feabhas ar an tsábháilteacht agus inrochtaineacht do dhaoine atá ag siúl, ag rothlú agus ag rothaíocht, agus nasctar Bóthar Chluain Tarbh (ag Bóthar Alfie Byrne) le Sráid Amiens (ag Sráid Talbot). I measc na bpríomhghnéithe tá 8km de shiúlbhealaí uasghrádaithe do choisithe, trí thrasrian coisithe uasghrádaithe agus dhá thrasrian coisithe nua, 6.8km de lánaí rothaíochta nua agus uasghrádaithe, 5.4km de lánaí bus uasghrádaithe agus 14 stad bus uasghrádaithe, naoi bpríomhuasghrádú ar acomhail, agus ocht bplás pobail. Áiríodh leis an scéim freisin oibreacha suntasacha glasaithe agus poiblí.

Scéim Bhóthar Harry Reynolds

Fine Gall

Chríochnaigh Comhairle Contae Fhine Gall an Trasrian Coisithe agus Rothaithe 3km ar Bhóthar Harry Reynolds i mBaile Brigín. Áirítear leis an mbealach lánscartha sin, atá mar chuid d'infheistíocht dar luach €16 mhilliún, uasghráduithe móra ar acomhail agus ar chosáin leathana inrochtana atá deartha chun taisteal gníomhach sábháilte agus muiníneach a chur chun cinn. Le tionscadal Ascaill Chrónáin agus Bhóthar Bhaile Bhreacáin in 2023, soláthraíodh 4.5km de lánaí rothaíochta cosanta agus uasghráduithe coisithe. Agus é suite siar ó thuaidh ó Shráid Mhór Shoird, áiríodh leis an scéim 2 acomhal uasghrádaithe, 5 thrasrian shíogacha nua, feabhsuithe ar 12 acomhal taobh-bhóthair agus cóireálacha ar an gCrios Scoile ag Scoileanna Sóisearacha agus Sinsearacha Naomh Crónán.

Taisteal Gníomhach na coda ó Pháirc na Carraige Duibhe go hAscaill Trimbleston de Chonair an Chósta Thoir

Dún Laoghaire–Ráth an Dúin

Críochnaíodh an chuid ó Pháirc na Carraige Duibhe go hAscaill Trimbleston de Chonair an Chósta Thoir, ar bhain an méid seo a leanas leis:

- 475m de chosán rothaíochta dhá bhealach atá cosanta ag colbhaí
- 260m de chosáin uasghrádaithe
- 2 acomhal uasghrádaithe agus 6 thrasrian taobh-bhóthair
- Bearta tosaíochta do bhusanna agus tírdhreachú agus soilsiú feabhsaithe

Tá an tionscadal sin mar chuid de Chonair níos leithne an Chósta Thoir, a nascann bealaí cósta amach anseo leis an mBealach Soghluaisteachta Cósta atá ann cheana ó Pháirc na Carraige Duibhe go Cuan an Ghainimh.

Críochnaíodh scéim taistil ghníomhaigh Bhóthar Ghráinseach an Déin, lena soláthraítear nascacht ríthábhachtach idir bealaí rothaíochta éagsúla, amhail na bealaí "Páirc go Páirc" agus "Sléibhte go Miotail".

Glasbhealach na Canála Ríoga

Osclaíodh Céim 3 de Ghlasbhealach na Canála Ríoga i mí Mheán Fómhair, lena soláthraítear 2.1 km de shaoráidí leanúnacha siúil agus rothaíochta ó Bhóthar na Trá Thuaidh go Bóthar Bhaile Phib, lena n-áirítear droichead nua do choisithe agus do rothaithe, trasrianta feabhsaithe agus réimse poiblí feabhsaithe.

Scéim Taistil Ghníomhaigh D24

Baile Átha Cliath Theas

Sa bhliain 2024, chríochnaigh Comhairle Contae Bhaile Átha Cliath Theas Céim 1 de Líonra Rothar Raonta Comharsanachta D24. Forbraíodh an líonra 5.5km sin i ndeisceart Thamhlachta trí spás bóthair tearcúsáidte a ath-leithdháileadh agus áiríodh leis 1.75km de chosáin uasghrádaithe, 15 thrasrian coisithe nua nó fheabhsaithe agus 4 Chrios Scoile.

Tá buntáistí intomhaiste bainte amach tríd an scéim cheana, lena n-áirítear méadú 43% ar rothaithe ar Bhealach Bhaile an Fhaoitigh agus laghdú 6% ar na meánluasanna tráchta.

Ceantair Chathrach Amuigh

- Cill Dara: Críochnaíodh 6km de Ghlasbhealach na Canála Ríoga idir Léim an Bhradáin agus Maigh Nuad.
- Cill Mhantáin: Uasghráduithe leanúnacha ar chúig thimpeallán sna Clocha Liath chun sábháilteacht taistil ghníomhaigh a fheabhsú.
- An Mhí: Dearadh líonra rianta rothar Dhún Búinne a agus a naisc ar aghaidh trí Chluain Aodha go Baile Bhlainséir a chur i gcrích.

Ag breathnú chun cinn

Áiteanna agus sráideanna níos fearr do chách

Is tosaíocht ríthábhachtach fós í forbairt líonra an Taistil Ghníomhaigh ar fud Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath. Díreofar sna blianta atá amach romhainn ar bhonneagar bunathraitheach a sheachadadh a thacóidh le siúl, rothlú agus rothaíocht mar mhodhanna iompair sábháilte, áisiúla agus inbhuanaithe.

Gné mhór den obair seo is ea Clár Chríochonair Bus BusConnects, a bhfuil cead pleanála faighte aige do na 12 phríomhbhealach ghathacha go léir. Leis na conairí sin, soláthrófar an méid seo a leanas:

- Os cionn **230 km** de bhonneagar rothaíochta atá scartha den chuid is mó
- 360 acomhal uasghrádaithe
- Níos mó ná 620 trasrian taobh-bhóthair feabhsaithe

I gcomhthráth, tá an clár Bealaí Níos Sábháilte chun na Scoile fós ag leathnú. Tacaíonn foirne tiomnaithe Taistil Ghníomhaigh laistigh de gach údarás áitiúil leis an soláthar, agus soláthraíonn ÚNI oiliúint, treoir maidir le dearadh agus tacaíocht rannpháirtíochta poiblí.

Céatadán na gcónaitheoirí ar mian leo go gcaithfeadh an rialtas níos mó airgid ina gceantar áitiúil:

66% ar shiúl agus rothlú

55% ar rothaíocht

71% ar bhusanna

67% ar thraenacha

64% ar chineálacha eile iompair phoiblí

36% ar thiomáint

Is tosaíocht ríthábhachtach fós í forbairt líonra an Taistil Ghníomhaigh ar fud Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Faoin am a fhoilseofar an chéad Innéacs Siúil agus Rothaíochta eile, meastar go mbeidh roinnt príomhthionscadal curtha chun cinn go mór nó críochnaithe:

- **Plean Bainistíochta Tráchta Lár Chathair Bhaile Átha Cliath** leanadh lena chur chun feidhme chun spás bóthair a ath-leithdháileadh agus tús áite a thabhairt d'iompar gníomhach agus inbhuanaithe i lár na cathrach.
- **Áth an Ghainimh go Sráid Charlemont** bealach taistil ghníomhaigh ardchaighdeáin.
- **Séipéal Iosóid agus Bóthar Conyngham** rian rothaíochta dhá bhealach nua agus uasghrádú ar acomhal mór chun feabhas a chur ar shaoráidí do dhaoine a bhíonn ag siúl agus ag rothaíocht.
- **Glasbhealach na Dothra**: Beidh codanna de Bhaile Átha Cliath Theas agus Dhún Laoghaire críochnaithe agus beidh cuid mhór de ghnéithe Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath den bhealach gathach straitéiseach seo ó **Thamhlacht go dtí an Life** críochnaithe.
- **Síneadh Ghlasbhealach na Canála Ríoga** : Forbairt leanúnach ón **Life go Maigh Nuad**, rud a fheabhsaíonn nascacht réigiúnach.
- **Síneadh an Líonra Fo-uirbigh**: Soláthar leanúnach bonneagair taistil ghníomhaigh i bpríomhbhailte lena n-áirítear **Tamhlacht, Sord, agus Dún Laoghaire**.
- **Glasbhealach Bhealach Ghabhra**: Tógfar glasbhealach nua ag trasnú **Inbhear Mhullach Íde** ar siúl, ag nascadh Domhnach Bat agus Mhullach Íde.
- **Uasghráduithe Líonra Áitiúil** sna ceantair chathrach amuigh: Feabhsuithe leanúnacha ar bhonneagar taistil ghníomhaigh i **Maigh Nuad, sna Clocha Liatha, agus i gCluain Aodha**.

Is iarracht chomhordaithe atá sna tionscadail sin chun líonra taistil ghníomhaigh níos sábháilte, níos inrochtana agus níos nasctha a chruthú ar fud ceantair chathrach, rud a thacóidh le stíleanna maireachtála níos sláintiúla, le hastaíochtaí a laghdú agus leis an gcaighdeán beatha a fheabhsú do chách.

Ollchliseadh – Lár Chathair Bhaile Átha Cliath

Agus ár ngnó lónadóireachta ag fás, bhí modh seachadta uainn a bhí ní hamháin níos éifeachtaí ach a bhí inbhuanaithe agus neamhdhíobhálach don chomhshaol freisin.

Ós rud é gurb í an rothaíocht mo phríomh-mhodh iompair cheana, cheap mé go mbeadh sé nádúrtha é chomhtháthú sa ghnólacht. Ghlacamar páirt sa scéim rothair lastais agus fuaireamar rothar lastais atá brandáilte le lógó ár gcuideachta.

Cuidíonn an rothar lastais linn trácht trom na cathrach a sheachaint, amanna seachadta a laghdú, agus seirbhís phoncúil a chinntiú.

Trí orduithe a sheachadadh, is féidir liom mo phaisean agus an scéal atá taobh thiar dár dtáirgí a insint, rud a chruthaíonn eispéireas níos pearsanta. Laghdaíonn sé costais seachadta freisin, coinníonn sé gníomhach mé, agus cuireann sé feabhas ar m'fholláine.

Mar gheall gur chónaí mé i gCóbanhávan, tá a fhios agam go bhfuil acmhainneacht mhór ag baint le Baile Átha Cliath, ach tá gá le níos mó bonneagair, oideachais, páirceáil shlán agus dreasachtaí chun taisteal gníomhach a dhéanamh níos sábháilte agus níos taitneamhaí do gach uile dhuine. Leanfaidh mé orainn go diongbháilte leis sin a lorg.

Walk Wheel Cycle Trust

NTA
Údarás Náisiúnta Iompair
National Transport Authority

Nótaí ar mhodheolaíocht

Ba é an chuideachta taighde neamhspleách Ipsos B&A a rinne an suirbhé o thaobh dearcaidh ó Aibreán go Meitheamh 2025 (Aibreán go hIúil 2023).

Tá an suirbhé ionadaíoch do chónaitheoirí uile Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath, ní iad siúd a shiúlann, a rothlaíonn nó a rothaíonn amháin.

Fuarthas na sonraí eile go léir ó chomhpháirtithe réigiúnacha agus áitiúla, ó thacair sonraí náisiúnta rinne Walk Wheel Cycle Trust iad a shamhaltú nó a ríomh. Tá na sonraí uile a fuarthas go háitiúil ceart amhail ón 28 Bealtaine 2025.

Úsáideann meastacháin turas samhail arna forbairt ag Walk Wheel Cycle Trust. Agus comparáid á déanamh le suirbhéanna taistil eile, d'fhéadfadh roinnt difríochtaí a bheith ann i gcion na dturas a rinneadh de réir chuspóir an turais.

Áirítear turais rothaíochta sna meastacháin turas anois mar chuid den obair do 2025 agus 2023 araon. Rinneadh meastacháin samhla 2023 a foilsíodh roimhe seo a athríomh chun iad sin a chur san áireamh agus chun comparáid dhíreach a éascú agus ag baint úsáid as roinnt sonraí ionchuir éagsúla ó fhoinsí níos láidre. Bhí tionchar aige sin freisin ar mheastacháin ar thurais siúil ó 2023 ar aghaidh.

Baineadh úsáid as slánú ar fud na tuarascála. In go leor cásanna, rinneamar slánú go dtí an tslánuimhir is gaire. Seachnaítear slánú i gcás ina bhféadfadh sé sin mearbhall a chruthú, mar shampla le meastacháin samhaltaithe a thaispeántar sna rannóga achoimre agus tairbhí.

Tá tuilleadh eolais faoi fhoinsí sonraí agus ríomhanna, lena n-áirítear láidreachtaí agus teorainneacha an tsuirbhé agus modheolaíocht samhla le fáil ag **www.walkwheelcycletrust.org.uk/walking-cycling-index**

Is a bhuí leis an gcarthanas Walk Wheel Cycle Trust gur féidir le gach duine siúl, rothlú agus rothaíocht a dhéanamh.

Mar gheall go n-athraíonn gluaiseacht faoi chumhacht na ndaoine gach rud. Ár sláinte. Ár bhfolláine. Ár ndomhan.

www.walkwheelcycletrust.org.uk

Is carthanas cláraithe é Walk Wheel Cycle Trust in Éirinn (20206824), i Sasana agus in Cymru (326550), agus in Albain (SC039263).

© Walk Wheel Cycle Trust Márta 2026

© Photos: Lukasz Pedlowski, seachas seatanna cinn ar leathanach 2: Richard Barry Weston; leathanach 7: Carolyn Akintola/Walk Wheel Cycle Trust; leathanach 9: Patrick Neeson/Walk Wheel Cycle Trust; leathanach 15: Michael Mackin/Walk Wheel Cycle Trust; leathanach 17: Aisling Heavey/Walk Wheel Cycle Trust; leathanach 21: An tÚdarás Náisiúnta Iompair; leathanach 23: Meltdown/ Walk Wheel Cycle Trust

Maoiniú agus tacaíocht

Tá maoiniú agus tacaíocht tugtha ag an Údarás Iompair Náisiúnta i leith Innéacs Siúil agus Rothaíochta Cheantar Cathrach Bhaile Átha Cliath. Tá an tionscadal comhordaithe ag Walk Wheel Cycle Trust agus tá tacaíocht faighte ina leith ó Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath, Comhairle Contae Bhaile Átha Cliath Theas, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, Comhairle Contae Fhine Gall, Comhairle Contae Chill Mhantáin, Comhairle Contae Chill Dara agus Comhairle Contae na Mí.